

SV vil stoppe nedbygging av naturen

Vedtatt av SVs landsstyre 2. juni 2024

Gjennom «Norge i rødt, hvitt og grått» og «Oppsynsmannen» dokumenterte NRK at det har foregått en dramatisk nedbygging av norsk natur. Nå har Miljødirektoratet sammenstilt data over planlagt nedbygging, og kommet til at det foreligger planer om å bygge ned ytterligere 4000 km² natur. Det er et areal tilsvarende Norges 100 største innsjøer. Nå er tida definitivt inne for å dra i nødbremsen. SV mener det er nødvendig med nye grep i areal- og naturpolitikken. Plan- og bygningsloven må tilbake til klima- og miljødepartementet og både den og naturmangfoldsloven må revideres.

SV mener at kommunene fortsatt skal ha hovedansvaret for arealplanlegging. Men det må skje innen strammere nasjonale rammer - rammer som håndheves. Alle tre forvaltningsnivåer må styrke sin innsats for natur og samarbeide tettere om arealpolitikken. Det krever oppfølging av overordna politikk og føringer i kombinasjon med gjensidig respekt for roller og oppgaver på ulike nivåer. Nasjonale føringer, regionale planer og interkommunalt plansamarbeid må styrkes og i større grad tas i bruk for å sikre viktige naturområder på tvers av kommunegrenser. Det gjelder eksempelvis villreinområder, utvalgte naturtyper, strandsona og bymarker. Det må innføres et rammeverk for å ta i bruk urfolkskunnskap og lokal tradisjonell kunnskap i naturforvaltning og planarbeid.

Vi vet fremdeles ikke nok om norsk natur og hvor den viktigste naturen befinner seg. Derfor må mer av naturen kartlegges for å gi mer og oppdatert kunnskap. Klimautvalget 2050 peker på at muligheten for å gi innsigelser er svekket gjennom nye statlige føringer. Innsigelsesinstituttet må styrkes for å sikre at kommunenes planer bidrar til å nå nasjonale mål på klima og natur og det ansvarlige departementet må i større grad ta hensyn til de miljøfaglige begrunnelsene som ligger til grunn. Videre må uavhengigheten mellom konsekvensutredere og utbyggere sikres.

I tillegg til skjerping av lovverket og praktisering av dette, må økonomiske virkemidler tas i bruk for å verne de mest verdifulle deler av norsk natur i samsvar med våre forpliktelser etter Naturavtalen. Vi må sikre at den viktigste naturen for naturmangfold, for karbonlagring og for folks trivsel og helse bevares. Det må også brukes økte ressurser på å rette opp ødelagt og forringa natur. Når utbygging til fritidsboligformål utgjør en fjerdedel av all planlagt utbygging, er det all grunn til å gjennomgå gamle reguleringsplaner i lys av dagens kunnskap og behov.

SV vil:

- Lovfeste et nasjonalt mål om arealnøytralitet og innføre krav om arealregnskap nasjonalt, fylkesvis og for den enkelte kommune.
- At det blir utviklet en nasjonal standard for arealregnskap og at kommunene får bistand i arbeidet med arealbudsjetten.
- Utrede mulighetene for en "Robek-liste" for de kommunene som velger ikke å ta vare på nok natur og matjord.
- Forplikte Norge til å følge opp naturavtalen og verne minst 30 % av land- og havareal, hovedsakelig naturtyper som nå er underrepresentert, og restaurerer minst 30 % av forringa natur der myr, våtmarksområder og strandsona prioriteres.
- Innføre en kommunal plikt til å foreta planvask ved jevne mellomrom og innføre regel om at nye reguleringsplaner har 10 års gyldighet.

- Innføre forbud mot utbygging av nye hyttefelt
- Verne all urskog nå, og oppfylle målet om å verne 10 prosent skog innen 2030. Innføre midlertidig hogstforbud i all naturskog, frem til vernemålene er nådd.

Gi kommunene hjemmel til å verne bymarker og annen nærnatur av hensyn til kulturlandskap, naturmangfold og/eller friluftsliv.

- Utrede en naturavgift for å stanse nedbygging av natur, slik at kommuner som tar vare på mye natur får en økonomisk gevinst i stedet for å bli taperne i kampen om arbeidsplasser, vekst og skatteinntekter.
- Skjerpe kravene til konsekvensutredninger og innføre sentral godkjenning av rådgivingsfirma som gjennomfører naturkartlegging/konsekvensutredninger.
- Hindre «bit-for-bit» nedbygging av natur med tydelige nasjonale og regionale føringer, krav til regionale planer og interkommunalt plansamarbeid og aktivt bruke innsigelser for å ivareta nasjonale og regionale natur- og klimainteresser.
- Styrke tilskuddsordningene til kommunenes arbeid med planvask, naturrestaurering og lokale tiltak for å ivareta naturmangfold.
- Organisasjonene som representerer primærnæringen skal få lovpålagt rett til å være høringsinstans i arealsaker.